

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **M. Z.** bývajúceho v B., zastúpeného Mgr R. A., advokátom v B., proti žalovanej **Ing. A. L.**, bývajúcej vo Z. **o určenie neúčinnosti právneho úkonu**, vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 6 C 19/2008, o vylúčení sudkyne Krajského súdu v Banskej Bystrici z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 15 Co 180/2011 takto

r o z h o d o l :

Sudkyňa Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. O. M. **nie je vylúčená** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 15 Co 180/2011 a na Okresnom súde Zvolen pod sp.zn. 6 C 19/2008.

O d ô v o d n e n i e

V odvolacom konaní vedenom na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 15 Co 180/2011 vzniesla žalovaná námietku zaujatosti voči členke senátu 15 Co Krajského súdu v Banskej Bystrici (ktorému vec pripadla na rozhodnutie) JUDr. O. M., pre „bližší vzťah“ právneho zástupcu žalobcu k uvedenej sudkyňi, o ktorom sa dozvedela 6. decembra 2011. Uviedla, že hoci nejde o potvrdené informácie o priateľskom vzťahu a stykoch s právnym zástupcom žalobcu, z opatrnosti podáva túto námietku zaujatosti i z dôvodu priateľského vzťahu sudkyne a právneho zástupcu žalobcu. Z nepotvrdených informácií dostupných žalovanej členka senátu a právny zástupca majú nadštandardné vzťahy založené spoločnými záujmami, čo má za následok ich neformálne a priateľské stretnutia mimo Krajského súdu v Banskej Bystrici.

Zo spisu bolo zistené, že žalovaná podala jednotlivo obsahovo zhodné námietky zaujatosti i voči predsedovi senátu 15 Co - JUDr. J. M. (č.l. 157 – 158 spisu) a členovi senátu 15 Co - Mgr. J. G. (č.l. 149 spisu), o ktorých rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (uznesením zo 14. septembra 2011 sp. zn. 7 Nc 50/2011 a uznesením z 21. novembra 2011

sp.zn. 7 Nc 65/2011) tak, že uvedených sudcov z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 15 Co 180/2011 nevylúčil.

Namietaná sudkyňa sa k námietke vyjadrila tak, že sa vo veci necíti byť zaujatá, nemá žiaden vzťah k veci, účastníkov konania ani právneho zástupcu žalobcu nepozná. Tvrdenia žalovanej považuje za nepravdivé, ktoré sledujú oddialiť rozhodnutie vo veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Banskej Bystrici (§ 16 ods.1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť uvedenej námietky zaujatosti z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods.1 O.s.p. a judikatúry prijatej Európskym súdom pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“).

ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (viď napríklad *Piersack c. Belgicko*).

Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti.

Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [viď tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (*Delcourt c. Belgicko*). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (*Pullar c. Spojené kráľovstvo*).

Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu. Podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (viď tiež Fey c. Rakúsko). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z vyššie uvedenej judikatúry ESLP a ústavného súdu možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti (spochybňované účastníkom konania, alebo i samotným sudcom, jeho pocitom) sa musí podriaďiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaná pri skôr uplatnených námietkach proti ďalším dvom členom senátu bola výzvou súdu zo 6. októbra 2011 (č.l. 161 spisu) vyzvaná k ich špecifikácii (ku konkretizácii namietaných tvrdení), poučená o náležitostiach námietky zaujatosti z jej obsahového hľadiska v zmysle § 15a O.s.p. a § 16 O.s.p. a vyzvaná tiež k tomu, aby sa v zmysle poučenia vyjadrila, či podáva námietku zaujatosti aj voči ďalšej členke odvolacieho senátu JUDr. O. M.; v prípade jej uplatnenia bola poučená o jej obsahových a zákonných náležitostiach. Na túto výzvu však žalovaná nereagovala, predchádzajúce námietky a rovnako ako ani poslednú námietku zaujatosti uplatnenú následne proti sudkyňi

JUDr. O. M. náležite nekonkretizovala, bližšie nevysvetlila a svoje tvrdenia neosvedčila žiadnymi skutočnosťami alebo dôkazmi.

Z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vyplýva povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K účastníkom konania je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov.

Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca (v rámci prejednávania a rozhodovania konkrétneho sporu) zachovávať k veci, účastníkom konania a ich zástupcom vždy vecný, profesionálny prístup. Miera schopnosti sudcu zachovať nadhľad a potrebnú dávku odstupe od veci, od účastníkov konania a od všetkého, čo súvisí s prejednávaním veci v súdnom konaní, je daná stupňom osobnej a osobnostnej pripravenosti sudcu na výkon súdnictva.

Pri posudzovaní dôvodnosti námietky žalovanej voči členke senátu 15 Co JUDr. O. M. vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcov a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (viď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p.).

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

1. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania),
2. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],
3. k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie 2.).

Analýza skutočností uvádzaných v oznámení žalovanej neumožňuje podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijatie záveru, že členka senátu 15 Co JUDr. O. M. je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považoval za potrebné zohľadniť, že z vyššie uvedeného oznámenia žalovanej – ktorá dôvod zaujatosti vyvodzuje (len) z „nepotvrdených informácií“ a na ich základe prezentuje tvrdenia o existencii „bližšieho vzťahu“, či priateľského vzťahu medzi právnym zástupcom žalobcu a sudkyňou – nie sú zrejmé konkrétne okolností z ktorých by mal vyplývať deklarovaný alebo i iný vzťah, ktorý z objektívneho hľadiska by bolo možné považovať za taký bezprostredný vzťah, ktorý ustanovenie § 14 ods.1 O.s.p. považuje za právne relevantný dôvod pre vylúčenie sudkyne z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci pre jej pomer k účastníkom konania, k ich zástupcom alebo k veci. Relevantnou by mohla byť len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na dostatočne závažných a preukázaných skutočnostiach, čo v tomto prípade úplne absolútne absentuje – nie je zrejmé v čom má namietaný osobný vzťah, či priateľský vzťah zástupcu žalobcu a namietanej sudkyne spočívať a žalovaná tieto okolnosti napriek poučeniu vo výzve súdu (viď č.l. 161 – 162 spisu) ani neozrejmuje. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. V kontexte uvedeného vnímania (len) samotná pochybnosť žalovanej o nezaujatosti sudkyne (prípád podania námietky z opatrnosti), bez ďalšieho objektívne nevzbudzuje pochybnosti o jej schopnosti predmetnú vec prejednať a rozhodnúť nestranne a nezaujato.

V súlade s judikatúrou EŠLP, ústavného súdu a tiež vyššie uvedeným výkladom dospel najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že v tomto prípade nemožno mať pochybnosti o nezaujatosti členky senátu 15 Co JUDr. O. M. (z oboch relevantných hľadísk teórie zdania, tak subjektívneho, ako aj objektívneho hľadiska), ktoré by boli relevantné v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p. Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky neexistuje žiadny dôvod objektívnej povahy, so zreteľom na ktorý by mohli vznikať pochybnosti o tom, že uvedená sudkyňa by nemohla voči účastníkom konania a ich zástupcom postupovať nezaujato, neutrálne a že vec objektívne – podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia – posúdi so zreteľom na všetky skutočnosti významné pre rozhodnutie. Najvyšší súd v tejto súvislosti poukazuje i na dôvody v rozhodnutiach prijatých Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp.zn. 7 Nc 50/2011 a sp. zn. 7 Nc 65/2011.

Z týchto dôvodov rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že členka senátu 15 Co Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. O. M. nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na tomto súde pod sp.zn. 15 Co 180/2011 (vec Okresného súdu Zvolen sp. zn.6 C 19/2008).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 15 . decembra 2011

JUDr. Daniela Š v e c o v á , v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť :
Hrčková Marta